

FOAIE

пентрѣ

MIȘTE, ȘIȘIMȘI ȘI LITERATURĂ.

№. 48.

Luni 30. Noembrie,

1842.

ПОВЕЩІЕ ДНЪИ ТАТЬ,

пе каре ле дѣ фѣзлѣ съѣ, дн чеа
din зрмъ zi a viedii sale.

(Капет.)

Тѣпърѣл кѣ жале шѣ фоарте дѣспѣ-
дѣждѣит де пѣрдереа вѣзлѣ съѣ пѣринте
прегѣтѣнд челе тревѣнчоасе дн петрекѣ
кѣ маре цертоніе шѣ кѣ окѣ скѣлацѣ дн
лакрьтѣ пѣпѣ ла мортѣнтѣл деспѣрдѣтор,
де знде пѣлн де дѣтрѣстаре дѣторѣжн-
дѣсъ, а дѣченѣт съ се дѣделетнѣаскѣ
дн интересѣрѣле касеѣ прекѣт дн повѣдѣи-
се вѣтрѣжнѣ съѣ татѣ.

Нѣ мѣлт дѣпѣ ачѣаста жѣпеле дѣплѣ-
нѣдѣшѣ времеа жалеѣ татѣ съѣ, хотѣрѣж
дн сѣне, ка декѣт съ се ласе а кѣдеа дн
негреме патѣмѣ че дѣсодеск пе фѣе-каре
тѣпър дн жѣпѣдеа са, маѣ вѣне съ се кѣ-
сѣторѣаскѣ, спре ашѣ пѣтеа ведеа маѣ кѣ
дѣлесѣпѣре де интересѣрѣле касеѣ. Дѣчѣ дѣ-
пѣ о асѣменеа хотѣрѣре, арѣнкѣндѣшѣ
вѣгареа де сѣатѣ асѣпра зпора дн тѣне-
рѣле фѣчоаре, че съ аола дн партеа локѣ-
лѣ, шѣ алес пе зна че і са пѣрѣт лѣ маѣ
кѣ вѣпѣ едѣкаѣе, маѣ кѣ вѣне пѣравѣрѣ,
шѣ сѣнтѣментѣрѣ декѣт челеалте, не каре
черѣндѣзо дела пѣриндѣ, шѣ прѣимѣндѣсѣ
пропѣлереа, ка зпѣл че пѣзѣмаѣ дѣсѣмна-

та старе чеѣ рѣмѣсесе дела пѣриндѣ дн
фѣчеа а фѣ плѣкѣт тѣтѣлор де ашѣ да пе
фѣйче дѣпѣ ел фѣрѣ пѣчѣ о дѣдоѣаль, дар
шѣ дарѣрѣле фѣрецѣ, кѣ каре ера дѣзѣстрѣт
дела патѣрѣ, дн рекомѣнда преа мѣлт,
шѣ фѣчеа пе тѣнерѣле копѣле а лѣ съ ватѣ
адѣсеа иѣмѣле дѣпѣ дѣжсѣл. Сѣ шѣ кѣ-
сѣторѣит кѣ тоатѣ кѣвѣнчоаса помѣвѣ по-
трѣвѣт сѣтрѣлѣ, дѣченѣнд де ачѣ дѣпѣаѣте,
зпѣ алт кѣре де вѣадѣ пѣлн де дѣлѣчадѣ,
че е ертатѣ пѣтѣмаѣ ачелор тѣнерѣ касѣчѣ че
сѣнт дѣтрѣ тоате потрѣвѣдѣ, шѣ асѣпра
кѣрора шѣ Дѣзмѣзеѣ погорѣндѣшѣ мѣла
ле мерѣеа кѣ спор ла дѣпѣаѣтареа лор.
Атѣта пѣтѣмаѣ тѣпѣвѣре пентрѣ дѣпѣшѣ ера,
кѣ дѣпѣ трѣчереа а врео кѣдѣва аѣ дѣпѣ
пѣ пѣтѣсе довѣндѣ род дн пѣпѣтѣчеле лор,
ка съ аѣвѣ кѣ лѣса дѣсѣмната старе че
авеа. Кѣ тоате ачѣстеа, тѣпѣрѣл касѣнѣ
авѣнд плѣчере ка сѣшѣ факѣ оарѣкаре дѣ-
черкаре дѣпотрѣва сѣвѣтѣрѣѣ татѣ съѣ, дѣпѣ
лѣ зпѣ копѣл де сѣфлет кѣцѣтѣнд дн сѣне,
кѣ шѣ де ле ва дѣрѣтѣ Дѣзмѣзеѣ дела дѣпѣ-
шѣ врезѣл, аѣ че се мошѣнеаскѣ, шѣ а-
сѣел ла пѣс сѣнт вѣпѣ крещѣере шѣ кѣвѣ-
таре, пѣпѣ че дн адѣсесе дн вѣрѣстѣ де
врео кѣдѣ ва аѣ.

Дѣосѣвѣт, дѣсѣмната лѣ старе, фѣ-
жѣндѣл кѣпоскѣт шѣ пе ла тарѣ шѣ пе ла

мічі, ші добъндінд драгостеа, ші фаворъа тѣтлор, дитр'о зі съ помени къ віне ла дънсъл зпел дінтре воіеріі чеі марі, ші пе лънгъ алтеле, веде кыі фаче о маре рѣ гъчънѣ съ'л дппрѣмъте къ кѣтева шіі де галбені арѣтѣндзі, къ е фоарте стрѣмторат де тревѣнцеле че аеа. Кърѣіа де ші дппотрѣва сѣтѣрїі татъ съѣ де а нъ дппрѣмъта пе маі марїі лзі, хотѣрѣ шїі дѣте дп прісосъл агоніселіор сале, нѣмаі ка съш факъ ші ачаостъ дпчеркаре, къ тоате къ старѣа лзі мерѣеа тот спре адаос, ка зпел че аскѣлтѣнд чѣлалате повеці але татъ съѣ, ел дп тоатъ времѣа аеа тѣла дескїсъл а мілзі ші а къта пе сѣрачі, прѣвѣн шіі пе вѣдѣвеле чеїі съ арѣта дп ліцѣсъл маре.

Дасъ данъ сорокъл че ш'а нѣс номенїтъл воер де аш десфаче даторїа, дѣкъндѣсъл спре дпчеркаре тѣлѣрѣа каспїк, ашї чѣре дрепгъл, съ вълѣ трїміс ла алт сорок, прїчїнвїнд къ нѣ съ дплеснѣще. Ачѣл сорок съ прѣфѣкъл дп маі тѣлте, шїі ел тот пенѣтѣнд съшї прїітеаскъ ванїі, къпоскъ де адеврѣатъ сѣтѣрїеа татъ съѣ, маі алес, къ пе лънгъ ачаоста дп добъндїсе шїі де зп къплїт вѣрѣмаш. Тѣлѣрѣа сѣферї къ рѣдаре дожана чеї съ фѣкѣсе де воіер, де че аре обрѣзвїчіа де ал тот сѣпѣра де ванїі шїі съ дптоарсъл къ тѣхнїре акасъл, гѣндїндѣсъл ла повада татъ съѣ.

Вртареа воіерѣлїі дп нѣсъл дп къдет де ашї фаче шїі а треїа дпчеркаре шїі де спре содіа са, къ тоате къ дѣпъ врта копїлѣлїі де сѣлет, дпкъ нѣ къпоскъсе нїмік. Ел съ дѣсъл дитр'о зі ла тѣрта онлор че аеа ла мошїе, шїі де грав дпторкъндѣсъл шежѣ лънгъ содіа лзі, дпченѣнд

пе лънгъ алтеле съї зікъ: Нѣ шїі невасть че міса дптѣмплат съ въл асѣзі; къ вѣнд а тѣ дѣче ла тѣрта оілор, м'ам дѣс аскѣнс прїп крѣнг, ка съ въл че фѣчеа чованїі, шїі че мїраре м'а копрїнс, вълѣнд пе кѣтаре чован аскѣнс дѣпъ о тѣфъ къ зп кїмір дппайнтеї нѣтѣрѣнд о тѣлдіме де галбенї. Шїіі че? — ам хотѣрѣт съ'л отор шїі съї лѣзм ванїі, Дѣмнезѣ съ шѣ ерте, чеї тревѣіе лзі атѣдеа ванїі. Ної авем касъл греа, авем пе че съї келтѣім, нѣмаї тѣ дїне аскѣнс ачаостъ таїпъ, нѣ кътѣва съ те дпшелї а спѣне ла чїнева шїі съ тѣ даї дп прїмеждїе. — Бїне, рѣспѣнс съ неваста кам къ спайтъл шїі мїраре, гѣндїндѣсъл към вѣрѣватъ съѣ съ айвъл асѣел де крїмінал къдет, фїі фѣрѣ грїжѣ дї а дѣогъ еа, къ нѣ съ ва азїі граїс дп гѣртамеа. Дп ачѣлеаш ворѣе дар сосінд шїі ноаптеа, ел дпшї лѣз зп топор шїі зп сак шїі плекъл спре тѣрта оілор че нѣ вѣдеа къ депѣртаре, знде ажѣнгѣнд, дпдѣтѣ ловеде зѣ верѣече дп кан шїі тїндѣл дпшї зппле топорѣл шїі тѣїніле де сѣнѣе, апої вълѣндѣл дп сак ла лѣоат ла спїпаре, шїі дпторкъндѣсъл акасъл, дп трѣпті жос дппайнтеа содіі сале, каре іар съ кам спѣтѣлѣтѣ, крѣзѣнд де адеврѣатъ фанга са, пенѣтрѣкъ ведеа шїі топорѣл шїі тѣїніле лзі пїіне де сѣнѣе, шїі черѣнд къ грав дѣла еа съї адѣкъ сапа касъл мерѣгъ съї дпгроане дп грѣдїпъ, еа фѣ зрѣтѣоаре. Ел дѣкъндѣсъл а фѣкѣт гроатѣ шїі атѣе верѣечеле, фѣрѣ съ маї шїіе ачаоста, алт нїміні, декѣт еї амѣндѣі.

Трекѣнд асѣел кѣтева зіле ла нїжлок, дитр'о зі, съ фѣкѣ ел къ віне фоарте сѣпѣрат пе содіа лзі, гѣсїндзі оарекаре прїчїні, кърїа цѣргѣндѣі о палтѣ, еа вѣ-

маї декът ш'э дат дп петек, ші фърь рььдаре а дпчепт, съ стріце съріді! ходъ! къ змьль съ ть омоаре ші не міне, кѣм а оторът не кѣтаре чован. Ачеаста стрігаре репетіндъсъ дп доаъ треї рѣндзрі, пѣзмаї къ вечініі аъ дпцелес тоате въпѣнд деспре стареа лѣї, дар ші кіар стреажа стьпѣпріі дптѣмплѣндъсъ токмаї дптр'ачел момент, съ треакъ не аколо, ші дпцелегѣнд кіпѣл стрігьріі а дптрат дп лѣхитрь, тнде черчетѣнд не содіе деспре челе азгіте: Да, ле рьспѣнсе, еа, віте змьль съ ть омоаре ші не міне, кѣм а оторът не чованѣл дела ої. Дѣпъ каре врѣнд съ'л рідіче съ'л дѣкъ ла дпкісоаре, нцетарь маї дптѣї съ'л леце, ші не авѣнд кѣче, дадіне зісърь чева съ'л легъш; іар копѣл де сѣлет оїнд фагъ, фърь съ версе врео ланрѣмъ де міла татъ съѣ, кѣчї дп ведеа дп асѣел де старе: н'авъ ветеле теле стрігь ел, ші пзмаї декът десчѣгѣндъсъ леа дат стрежарілор, кѣ каре легѣндѣл ла дѣс ла дпкісоаре, дѣндѣл а доазі дп черчетареа трівѣпалѣзі крїмїнал.

Жидекьторїі дар, дптемеіндъсъ, не тьртѣрісіреа содіі сале, прїп дпцелечере ші кѣ ачел міністръ че ера датор пѣрѣтѣлѣї, фърь съ дптре дп маї адѣккъ черчетаре, дп осѣндірь ла тоарте дптр'о време, кѣнд ел нѣ да нічі вѣ кѣвѣнт де дпдрептаре, декът да протест де петѣл дѣжѣре, дѣпъ каре дпнаїнтѣндъсъ прїчина токмаї ла ачел діван, тнде кеар поменїтѣл воїер ера капѣл шѣдѣларілор, маї кѣ депадїнсѣл дп осѣндѣще ла тоарте, сілїнд кѣтре ачеаста ші не дптѣїл' овлѣдѣїтор, саѣ кѣм ам зіче Домпѣл ачѣї църї, ашї пѣне дпгьріреа не хотьрѣреа лѣї, не те меїл каре поменїтѣл рївал ал осѣндїтѣ-

лѣї ка съ скапе де даторїе дппїнгѣнд не велорочїтѣл пѣпъ ла ачел ешафод, тнде калѣл ста гата а фаче съї казѣ канѣла ла пічоаре дп ведегеа овицеї, ел ста къ ачешаш тьчере на ші дпнаїнте фърь съ се тьрѣвре кѣт де нѣдіп де остенеала рївалѣлї съѣ чел дппїнсесе пѣвъ аколо, ші токмаї кѣнд ел веѣѣ фарте апропїот шї вѣтѣл осѣндѣї, деодатъ стрігь: Стаді. — Слѣжвашїі че съ аѣла фагъ дп дптреавъ, че вреа. Шїѣ зісь ел, кѣ есте словод зпвї осѣндїт ка съ ворнеаскѣ кѣ дпсшїі шѣріа са, лецеа ачеаста чер съмі оїе дѣ фавор шї не зртъ факъшї че ва вої. — Слѣжвашїі нзмаї декът декъндѣл дпнаїнтеа прїаѣлѣї дї спѣсърь черереа лѣї. Дпнѣлдімеа са дптревѣндѣл че вреа, ел дї рьспѣнсе: Съ везі шѣріата. Ачесте дппрежърьрі пентрь каре трівѣпалѣріе шѣ осѣндѣск ла тоарте, дпшї аѣ ачесте тѣл шѣріі. Татъ меѣ ла времеа дпцетьріі сале діп віаѣъ не лѣпгъ алте сѣтѣріі че мїа дат, мїа зіс шї ачестеа, ка съ нѣ дппрѣмѣт нічі одатъ не маї шарїі меї, съ нѣ іаѣ копїл де сѣлет, нічі съ енѣїс таїна че воїѣ авеа содії теле: оїндѣъ тоате ачестеа адѣк кѣ сіне піде вѣлрїшїтѣріі ре ле; ші іатъ преа дпнѣлдіте Домпѣс, кѣ еѣ врѣнд съ дпчерк ачестеа дппотрїва сѣтѣріі татъ меѣ, віїнд ла віне D, воерѣ мїа черѣт де л'ам дппрѣмѣтат кѣ атѣта сѣмъ де галѣні оїндѣкъ ера ліпсіт, шї дѣпъ скїмѣареа а шѣлтор соаре, пѣзмаї къ нѣ м'а деспѣгъбіт кѣ нічі о пара шѣкар, дар ші не лѣпгъ тоате ачестеа дрепт ректпоїїндъ л'ам доѣндїт шї де чел маї mare дїшман, каре кѣ mare сете грѣвѣще ам стїнѣ лѣміна зіделор. Асемеѣеа врѣнд съ дпчерк шї кредїнга фемеїі ме-*)

ле деспре пѣстрареа секретълѣ чей воѣ
снѣне, ам мѣртѣрѣсѣт къ пентрѣ ванѣ ам
отпорѣт пе чован, каре ромъ ам жѣкат'о
аша де вѣне, днѣхът п'а пѣтѣт съ пѣ мѣ
креазъ; днѣхъ чованъл есте дн фѣндъ, три-
мѣтедѣ шѣл ведедѣ. Асемenea съ кавте шѣ
дн торѣжнтъл знде ea ва арѣта къ л'ам
днгропат, ка съ ведедѣ шѣ съ въ днкре-
дѣндадѣ де фѣнда адевѣрѣлѣ. Шѣ ал треѣ-
леа лѣхнд копѣл де сѣфлет, пентрѣкъ пѣ
добѣндѣсѣм копѣл дн трѣнъл меѣ, ла вре-
меа рѣдѣкрѣи меле, фѣрѣ съ фѣе мѣлѣ,
прекъм ѣар фѣ фост челѣи адевѣрат ал меѣ,
възѣхнд къ слѣжѣвшѣи пѣ аѣ къ че съ мѣ
леце, пѣмаѣ декѣт десчѣнгѣхндѣсѣ, леа дат
ветеле лѣи шѣ асѣл мѣрѣте Doamne, ѣатѣ,
къ тоате ачестеа прекъм а зѣс татѣ меѣ,
мѣа адѣс сѣжрѣшѣтрѣле че ле ведедѣ шѣ дн-
сѣдѣ мѣрѣреа воастрѣ.

Мѣртѣрѣсѣреа лѣи фѣ адевѣратѣ, къ
трѣмѣндѣхндѣсѣ черчетѣторѣи, гѣсѣрѣ пе чован
дн фѣндъ, гѣсѣрѣ дн торѣжнтъл верѣечеле,
прекъм шѣ деспре воѣер днфѣдѣшѣндѣсѣ
зашѣсѣл, пѣмаѣ декѣт дн днаторѣ деѣ плѣтѣ
даторѣа къ тоатѣ добѣнда че ѣ съ фѣчеа
пѣлѣ атѣпчѣи, шѣ аша осѣхндѣтѣл рѣмасѣ
словод лѣхнд де пѣлдѣ мѣлдѣ днѣхнтѣпла-
реа лѣи, ѣар ел днторѣхндѣсѣ акасѣ. п'а
ертат согѣа де грешала еѣ*), шѣ а днче-
пѣт а съ окѣпа къ ѣнтересѣрѣле касеѣ ка
шѣ маѣ пѣпѣте, трѣнд дн паче шѣ дн лѣ-
пѣдѣе къ вѣне кѣвѣнтареа черѣлѣи дѣпѣ фа-
птеле сале, пѣлѣ къхнд шѣ ел а ажѣнс ла

*) Вѣне днтревареа, оаре ла о фанѣтѣ грозавѣ
крѣмѣналь дн фаѣтѣ къ порѣпчѣле торале, е
даторѣт отѣла а пѣзѣи саѣ а дескоперѣ фѣрѣ-
делеѣеа.

ачел пѣпѣт ал вѣедѣи ка тоѣи чеймалѣи мѣ-
рѣторѣи.

1842. Іенарѣе 11.

X. Ioanide.

СТАРЕА ШКОАЛЕЛОР

дн мареле прѣндѣпат ал Трансѣлѣванѣеѣ.

Нѣпѣмаѣ стрѣпѣиѣ, карѣи дн време дн
време вѣн шѣ съ прѣмѣлѣ пѣнѣтре респе-
ктѣошѣи мѣндѣи шѣ дн фѣрѣтоаселе вѣи а
патрѣеѣ поастрѣ, чѣи шѣ мѣлдѣ дн фѣиѣ аче-
стеѣа аѣ рѣдѣкат шѣ рѣдѣкѣт гласѣл акѣма
чева маѣ дес ка одѣнѣоарѣ, жѣдекѣхнд зѣнѣи
къ лавѣтѣ, алѣдѣи къ дѣрѣре стареа кѣлтѣреѣ
ѣнтелектѣале шѣ торале а лѣкѣиторѣлор.
Дѣпѣче мѣсѣрѣи дншѣи кроеск шѣ зѣнѣи шѣ
алѣдѣи жѣдеката лор? Ла поѣ е ка прѣтѣ-
тѣндѣнѣи, зѣче Франѣезъл; аѣчѣи ка шѣ пе аѣ-
реа, мѣлдѣи ворѣеск пентрѣка съ пѣ такѣ
шѣ преа пѣдѣнѣи, пентрѣка съ фолосѣаскѣ.
— Мѣсѣра чеа маѣ сѣгѣрѣ, дѣпѣт каре жѣ-
декѣ чеѣ маѣ мѣлдѣи стареа кѣлтѣреѣ. зѣнѣи
попор саѣ а зѣпор попоарѣ, о дн еѣ а фѣ
пѣмѣрѣл шѣ калѣтатеа ашезѣмѣнтелор шко-
ластѣче, че се аѣлѣ дн сѣлѣл лор. Дечѣ
дадѣи съ дншѣрѣт шѣ поѣ ачѣи шкоалеле
Трансѣлѣванѣеѣ, пе кѣт ле пѣтем маѣ адѣ-
рат; алѣдѣи апоѣ ле алѣтѣре къ пѣмѣрѣл
шѣ къ вѣнеда шкоалелор дн алѣе Цѣрѣи
шѣ — пе жѣдече, дакъ ле вѣне.

Чеа маѣ вѣшоарѣ класѣфикаре а шко-
лелор патрѣеѣ поастрѣ се поате фаче дѣпѣ
релиѣдѣи, лѣхндѣле пе ачестеа дѣпѣ рапѣл
дн каре стаѣ дн фаѣтѣ къ стѣпѣнѣреа.
Аша дар.

А. Ашезѣмѣнтеле школастѣче
романо-католичѣ. Романо-католичѣи аѣ

маї дпгъѣ лїдезл дїп Клѣж, ал кърѣ чел дїпгъѣ фндатор фсесе краѣл Поло- нїей шї прїндѣл Трансїлванїей Стефан Ба- торї дппревѣл кѣ фрате сѣѣ Христофор ла а. 1579, карїї л'аѣ дпзестрат кѣ тошїї фо- арте вѣпе (шасе сате). Дпгърѣтеаса Ма- рїа Тересїа лърѣї сфера лїдезлї прїп зп рескрїпт дїп 26. Іан. 1775, іар ла 1786 факлтатаеа теолодїкѣ фѣ деспърдїтѣ де кѣтрѣ ачел їнстїтѣт академїк шї фѣ тре- кѣтѣ ла Пеща, де знде ла а. 1790 фѣ іа- рѣш тѣтатѣ ла Бѣлград, знде се афлѣ пѣлѣ астьїї. Лїдезл дїп Клѣж стѣ сѣпт дїректїа прїмарѣ а епїскопѣлї романо- католик шї аре треї факлтъдїї: де дре- птѣрї (jurїdїca) кѣ каре сѣпт легате шї чева щїїнде економїче, технїче шї мїнерало- гїче, пропѣсе тоате де чїпчї професорї; де фїлософїе кѣ патрѣ, де медїчїнѣ шї хї- рѣргїе не кѣрс де дої анї кѣ шапте про- фесорї; ла ачещїа се адаогѣ зп дѣховнїк професор де релїдїе. Кѣ лїдезл есте дп- презпатѣ о вїблїотекѣ вѣлѣ, зп тѣрп а- стронотїк шї о тїпографїе. Ал доїлеа е лїдезл дела Бѣлград кѣ факлтатаеа теоло- дїкѣ, ла каре сѣпт патрѣ професорї шї кѣ чеа фїлософїкѣ де кѣрѣнд іарѣш ре- статорпчїгѣ. Дп семїнарїѣ се дївѣ клї- рїчїї азїторї де теолодїе. — Дїмпазїї сѣѣ ашезѣмїнте пентрѣ лїтѣва латїнѣ шї пентрѣ щїїнделе реале католичїї авеа пѣлѣ а- кѣп зпспрезече, ла Бѣлград, Бїстрїцѣ, Сї- вїїѣ, Клѣж, Чїк Шотлїо, Капта, Мѣрѣш- вашархелї, Шѣтлєзл Сѣлацїзлї, Одоп- хелї, Златна шї Сархегї, маї ла тоате кѣте чїпчї професорї, кѣрор ле престѣ кѣте зп дїректор; дела 1838 се дескїсе шї ал дої- спречелеа дп Брашов. — Шкоале пор- тале дптемеїате дпкѣ де Марїа Тересїа

дѣлѣ моделѣ челор дїп Церманїа, пѣтѣ- рѣ католичїї прїмаре 10 тот кам не ла локѣрїле знде се афлѣ гїмназїїле, іар трї- вїале сокотїте фїнд шї челе 17 монпанї- стїче аѣ 36. Пентрѣ мїлідїа тѣрѣїаншѣ сѣпт шкоале католиче прїмаре доаѣ, дп Кездївашархелї шї дп Чїксереда, апої кѣ- тева трївїале шї елементаре. Ачестеа дїп зр- тѣ тоате стаѣ деадрентѣл сѣпт дїректїа к.к. лѣї генералкомандо; іар челелалте шкоале портале шї челе маї тѣрѣпте аѣ зп їн- спектор маре шї маї тѣлдї дїректорї ло- калї, плѣтїдї.

Ла їнстїтѣтеле де кредере шї де дп- вѣдетѣрѣ католиче требѣе сѣ пѣтѣрѣш шї копвїктѣл повїлілор (зп фелїѣ де пансіон) шї семїнарїѣл С. Іосїф дп Клѣж, каре а- тѣндоаѣ с'аѣ дптемеїат, тот де Стефан Баторї, іар дїп времїле маї поаѣ прїп лї- вералїтатаеа дпгърѣтесей Марїей Тересїей шї а кѣторѣва фамїлїї повїле се афлѣ вїпе дпзестрате. Нїде семїнаре маї мїчї пентрѣ тїперїтеа школастїкѣ се афлѣ ла Бѣл- град шї дп М. Вашархелї. Дпсфѣршїт орфанотрофїѣл Тересїан сѣѣ їнстїтѣтѣл прѣп- чїлор сїрїманї шї афладї че есте дп Сї- вїїѣ, сѣ пѣл третем кѣ ведереа. Ачестѣ касѣ вїпекѣкѣтоаре фѣ дпзестратѣ ла 1770 де Марїа Тересїа кѣ фондѣрї дпсемнѣтоаре шї пѣтѣрѣ дп лонтрѣ шї афарѣ дїп касѣ ла 450 елеві дїп амѣндоаѣ секселе; їнстї- тѣтѣл дшї аре шкоала са прїмарѣ, дѣ кре- щере шї дпвѣдетѣрѣ ачелор прѣпчї сїрї- манї шї афладї, пѣлѣ дп врѣстѣ де 15 анї. Фетеле че есѣ де аколо, їнтрѣ дп слѣжѣ шї дакѣ се тѣрїтѣ, прїїтемск зестре 50 фїорїнї, тот дїп фондѣл касей. Пентрѣ вїїедїї, карїї се чер ла врепн меддешїг, се плѣтеск ванїї черѣдї ла їнтраре шї ла сло-

vozierea de сѣнт дѣвѣдетъръ; тотъ кѣ келтѣяла ашезѣмѣтелѣ пріѣмекъ ей, дакъ есѣ камѣе, въ рѣнд де хайне поавъ, іар дакъ се апкѣвъ а'шѣ лѣкра дѣ сокотеала лор, капѣтъ ажѣторіандъ 50 фіоріні.

Дѣ шкоалеле католиче о парте маре а катедрелор професоренці есте дѣ тѣна преодітеі, кѣт ші дѣ а кѣпѣтрѣділор ші а оргавіцілор. Нѣтѣрѣл дѣвѣдеторілор тірені нѣ се поате ші сігр.

Се кѣвіне а дѣсепна, кѣ нѣтѣрѣл лѣкѣторілор католичі дѣ Трансільваніа нѣ есте гокта доавъ сѣте шіі. А тѣда лѣкѣторі аѣ ашезѣмѣтеле школастиче ачі арѣтате. —

Б. Ромѣніі греко-внїді аѣ ла Блаж въ лідеѣ, дѣ каре есте факѣлтатеа теологїкѣ кѣ патрѣ професорі пе патрѣ ані ші чеа філософїкѣ кѣ чїнчї професорі пе дої ані, въ цїмпазіѣ кѣ шасе професорі ші о шкоалѣ к. к. нормалѣ де треї класѣрї кѣ треї професорі, кѣ въ катехет ші — фѣрѣ дїректор актѣал, а лѣрѣві пост нѣ се преа шіе віне дїн че прїчїні, де а тѣдїа ані стѣ вакант. Тодї професорїі дела лідеѣ ші цїмпазіѣ дѣ шї траг салареле лор дїн фѣндаціле фѣкѣте де епїскопїі діецесїеі Фѣгѣрашѣлѣ ші маї апѣміт де рѣпосатѣл епїскоп І. Бов, кѣт ші дїн венітерїле тошїлор тѣпѣстїреї сѣ. Треїмі; іар професорїі нормалї дѣ шї іаѣ лефіле дїн въ фѣнд дѣпѣрѣтеск. Дѣкеперїле школаре, кѣт ші о парте а дѣканшелор професоренці сѣнт дѣ тѣпѣстїре. Кѣ лідеѣл е дѣпрезѣнат ші въ семїнарїѣ де теологїі, пеатрѣ чїнчїзечї ші маї віне алтїні, карїі алегѣндѣсе дїн тінерїі че аѣ аскѣлат шїнделе філософиче дѣ Блаж сѣлїреа, пе патрѣ ані аѣ лѣваш словод, о парте дїн дѣврѣкѣмінте, кост регѣлат ші треѣвїнчоаселе кѣрці. Тоате ачестеа, кѣт

шї лефіле сѣперїорїлор семїнарїѣлѣ се пѣтеск дїн венітѣл знеї тошїі, пе каре клерѣл о кѣмпѣрасе дѣ веакѣл треѣкт дїн о коллѣкціе фѣкѣтъ дѣ сіпѣл сѣлѣ. Професорїі ашезѣмѣтелор школастиче дѣ Блаж сѣнт маї тодї дїн клер сѣл дїн тѣдѣларїі тѣпѣстїреї. Семїнарїѣл аре ші о вївлїотекѣ, шї тѣпѣт стїреа алта, нѣ преа богате. Шкоала аша нѣміділор моралїці, карїі дѣвадѣ шїнделе теологиче дѣ доавъ іерні ромѣненѣ ші се хїротопеск пеатрѣ парохїі ла сѣте, се маї дескїде ші дѣ времіле поатре, дѣнѣ треѣвїнда че се паре а фї. — Блажѣларе о фѣндаціе де дої теологїі ші ла Віена. — Дѣ челе доавъ реїменте ромѣненці тѣрцінаше аѣ Ромѣніі доавъ школі прїмаре ла Орлат ші ла Нѣсѣнд, ачеста дїн зрѣтѣ де кѣрѣнд маї дѣтѣвѣтѣдїтѣ. Де ачї дѣколо Ромѣніі внїді маї аѣ дѣ зїеле реїменте кѣтеѣа шкоале елементаре маї вѣне, кѣт ші пе ла вѣлѣпѣгѣрї вѣеле, іар дѣ лонтре дѣ царѣ шкоале дѣчетѣтѣоаре нїчї тѣкар ла ораше нѣ се преа аѣлѣ де Доампе алтѣр, чї іакѣ аша пе о време, дѣнѣ кѣт сѣлѣсѣде рѣвна кѣтѣреї обїді, сѣлѣ парох, сѣлѣ протопоп. Фѣндѣрї маї шїкѣрї. — Ромѣніі греко-внїді дѣнѣ чеа маї поавъ ашїтѣрарѣ сѣнт 608,545.*).

Ц. Евангелїко-Лѣтеранїі (Сѣсїѣ) аѣ ла Сївілѣ, Брашоѣ, Медїан, Сїрїѣоара ші Бістрїдѣ чїнчї цїмпазіі кѣ сѣте шасе

*) Веї шематїсѣл клерѣлѣ іѣ а. 1842, кѣт ші Фоаїа пеатрѣ шїнѣ шѣл. №. 26 а. к. Сѣ нѣ зїгѣт кѣ ачест прїлеж а дѣрѣпта грешала че сѣлѣ фѣкѣт ла ф. 203 а Фоїеї, шї нѣтѣрѣл лѣкѣторілор Дѣрїї сѣл чїгїт, нѣ 200,000, чї, „чеѣа песте 2,000,00, адеѣл доавъ тїліоане.

пъпъ ла шаіспрезече професорі ши дувъдеторі, іар ла Клъж, Сас Севеш, Оръдіе, Кодалт, Шіпкъл таре, Нокріх, Меркзреа ши Сас Регін аъ шкоале четъденещі (Bürgerschulen) въле. Несте ачеста дп тоате сателе съсеці се афлъ шкоале кз кате зп дувъдеторіъ. Цімпазіле съсеці сълт асфеліз организате, дпкът маі дп тоате, тіепінеа се скоате дела шіпцеле дичепътоаре дп есв, ла шіпцеле реале четъдіанълзі неапърат тревзіпчоасе, кзм ши ла челе філософіче, де знде апоі жзниі стъденці саъ есѣ ка дувъдеторі ла сате, ка предикаторі сътеші, ка нотарі (скрііторі), саъ кз съпзіндъсе ла зп ексамеи стръне, еі се прегътеск а трече ла врео зпверсітате спре аскълтареа врезнеі факълтъді. Фііторіі теолоді дши съвжршеск кърсъл теолодік саъ дп інстїтътъл протестантїк ла Віена, саъ ла алтъ зпверсітате стръпъ, де знде дпторкандъсе іаъ пост де професорі не ла цімпазіі де конфесіа лор ши де ачі кз време дппаїнтеаъ ла парохїле челе віне дпзестрате. Медїціі ши ізріціі аскълтъ шіпцеле кіешъріі лор ла Клъж, ла Пеца саъ ла Віена.

Нъмъръл персоанелор евангелїко-лѣтеране, че се кърпїнд кз прокопсіреа тіперїмеі ажзїце кам ла 400. Четїторіі поцърїі вор кзпоаще дїп фоїле пзвлїче, кзмкъ паціа съсаскъ стъ гата а ши дптемеїа дп сълпъл съѣ атът катедре пентръ дрептърі, кът ши піце шкоале комерціале ши технїче въле.

Нъмъръл евангелїцілор лѣтеранї (сокотїт несте тот пзпзтаі дп фвндъл крїеск, чї ши не чеї карїі се афлъ дп комїтатърі, кзм ши не ачеї пзціні зпгърі лѣтеранї) ва фї несте 200.000.

D. Евангелїко реформациї (Ѣп-

гърі) аъ ла Аїзд, Клъж, М. Вапшархелї колеціърі тарї, ла Одорхелї зп цїмпасїѣ таре, ла Оръдіе о шкоалъ шїжлочїе, іар ла Деж, Зълаъ, Търда, Візакна ши Кездї Вапшархелї шкоале въле четъденещї. Дп класеле маї палте а колеціврілор, се дпваць теолодіа, історїа вісерїческъ, літві рълърїтене, філософіа кз ратъріле еї, історїа ши дрептъріле Църей. Ачестеа колеціврі сълт віне дпзестрате. Чел дела Аїзд фв дптемеїат ла 1613 де прїпгъла Гавріїл Бетлен, маї дптъїз ла Бълград, іар дзпъ държтареа ачелеї четъді ла 1658 фв трекет ла Клъж, де знде прїпгъла Міхаїл Анафї I. дп твтъ дп Аїзд. Колеціл дп Клъж оаъ фвкът ла 1622 кз двоїала прїпгълві ши а діетеї. Колеціл дп М. Вапшархелї, де веї кълта, оаъ рїдікат дп рълъшїпделе вестїтелор шкоале реформате, че дпфлорїсеръ о дініоаръ ла Sáros Patak дп Ѣнгарїа, не каре Міх. Анафї I. ле твтасе ла Бълград, де знде пзтаї ла 1716 се трекъръ ла Вапшархелї. Тоате ачестеа колеціврі аъ бібліотечї фрълтоасе, кзм ши дпкъперї пентръ лъвзїнда зпелї пърці а тіперїмеї. Стъденціі, карїі воеск а се десъвжршїі дп шіпцеле теолоціей, есѣ саъ ла Віена дп інстїтътъл протестантїк, саъ ла зпеле дп зпверсітъділе стръїне, не ла каре Ѣнгарїі ши пълъ астълї аъ фвндациї, іар маї пайте авеаъ ши маї тълте, кзм, ла Цїріх, Берн, Васїлеа, Ценева, Ѣлтраїект, Лайден, Франкер, Гренїпген, Хардервік ши Франкфурт дппъ Одеръ. Персоналъл професореск реформат есе тот кам ла 400.

Евангелїко-реформациї пзмъръл дп Ардеал апроане ла 300,000. —

E. Ѣпїтарїі, саъ кзм ле маї зїчет Содїніанїі (тот Ѣнгърі) аъ зп колеціѣ

взи ла Кляж, цимпази ла Търда ши ла Ситаш
Крістър. ла Тръскъѡ о шкоалъ тижлочіе,
афаръ де ачестеа 12 шкоале diecesane ши
маї малте сътеїді. Персоналъ професо-
реск ла Шпитарі ва фї ка ла 150, іар пѣтъръ
рѣл съфлетелор де ачаестъ релиѣіе авїа а-
жѣнце ла шаїзечї тїї. — — Съ венім

Ф. ла Ромѣнїї греко-пезнїді.
Ап сѣнъл ачестора се афлъ лѣнгъ епїско-
піе ап Сївїѣ о шкоалъ, ап каре кандидадїї
де преодїе лѣвацъ рїтѣлъл вїсерїческ ши
знеле пърдї а теолоѣїе ап време де шасе
лѣнї ромѣнце. Шн професор ла теолоѣїе
моралъ ши дїректоръл шкоалелор наѣо-
нале поартъ грезтатеа зїмеї. Алте шкоале
маї 'налте Ромѣнїї греко-пезнїді п'аѣ пї-
кѣрї ап царъ, іар шкоалеле сътеїді пе
знде се афлъ де ачелеа, афаръ де кѣтева дїп
реѣментеле търѣнаше ромѣнеїді, пѣ преа
пот рѣспзнде дорїтѣлї скоп. Ап анїї маї
дїнкоаче се пѣрѣ, кѣ се дешааптъ о рѣвнѣ
преа лѣздатъ ічї коло, де а лѣтемеїа ши а
адѣче шкоалеле пезнїте ла лѣфлорїре; дар
ап скъртъ време се арѣтъ, кѣткѣ кѣ пѣнї-
пѣ деосїбіре, каселе се кам зїдеск пе те-
меїѣ де пѣсїп, ши пѣ пот фѣгѣдї статор-
нїчїе. Прїчїнеле сѣпт възѣте, пѣ ле лѣ-
тревадї. Порѣнчї лѣпѣрѣтеїді ши чїркларе
дїректореїді се прїмѣлъ дес пела Ромѣнї;
лѣсѣ. . . Ромѣнїї греко-пезнїді се пѣтъръ
песте 600,000.

— Пѣдїнї Овреї де амѣндоаѣ сектеле,
че се афлъ ап патрїа поастръ, дѣпѣ вѣ-
трѣнъл лор овїчеїѣ лшї аѣ ла сїнагоаѣеле
лор пе Раввїнї, адекѣ лѣвѣдеторї аї леѣдї.

— Челе пѣпѣ акѣт скрїсе леат пѣтеа
лѣсоѣї кѣ о тѣлѣте де овсервѣдїї; лѣсѣ
пѣ, четїторїѣл сѣ'шї іа време лѣсѣш, а
жѣдека тоате ачестеа датѣрї школастїко-
статїстїче, каре'шї пе кѣт ажѣнце. Тот че
авем а лѣсемна дїп парте-пе есте, кѣткѣ
шкоалеле лѣпѣрѣтеїді католиче, декѣнд
авем порок а фї сѣпт апѣрѣтоареа стѣпѣ-
пїре а тѣрїтеї касе австрїаче, ши пентрѣ
ромѣнїте аѣ фост пѣрѣреа дескїсе ши —
прїп ачестеа се афларъ тѣлѣдї тїнерї ромѣнї
ап старе де а се лѣпта пе кѣрареа шїпѣ-
лор, де а се фаче фолосїторї патрїеї ши па-
дїеї ажѣнгѣнд ла дерегѣторїї пѣвлїче, ап
каре саѣ сїліт а слѣжї монарѣлї ши пѣвлї-
кѣлї кѣ крѣдїнгѣ ши непреѣтет.

Georgie Barić.

Ретраѣере де кѣвѣнт.

Ла Нрѣл 45 кѣ прїлежъл четїреї зпор
капете дїп Монтескїѣ, референтъл тради-
кѣїеї Длѣї Ст. Кѣпѣдїеанъл шїеа пе ачест
сдравѣл ѡрѣват де рѣпосат. Редакѣїа кѣ
поѣа треѣтъ прїїнї о скрїсоаре дела Бѣ-
кѣреїді кѣ датъ дїп 16. Ноетѣрїе дела о
тѣлѣл респектабїлъ, лѣтрѣ каре се декїартъ,
кѣткѣ Д. Станѣѣл Кѣпѣдїеанъл трїеїше!
ши кѣ дрепт рѣсплатъ пентрѣ сїлїнгеле
сале, с'аѣ фост орѣндїт жѣдекѣторїѣ ла
Рїмнїкѣл Вѣлчеї, іар маї де кѣрѣнд „дѣпѣ
овїчеїѣл Цѣреї“ трїеїше ка прїват. Рефе-
рентъл прїїмїсе фатала дар фалчеа шїре дїп
гѣра а дої пѣтѣнтенї ромѣнї! Іатъ лѣсѣ
прїп ачестеа кѣ чеа маї вїе вѣкѣрїе лшї ре-
траѣе кѣвѣнтѣл поѣгїнд Длѣї Кѣпѣдїеанъл
вїацъ лѣделѣнгъ ши порочїтѣ.